ורבי אליעזר אוסר וכן המגרש את היתומה והחזירה מותרת ליבם ורבי אליעזר אוסר קטנה שהשיאה אביה ונתגרשה כיתומה בחיי האב והחזירה דברי הכל אסורה ליבם:

גמ' אמר עיפה מאי טעמא דרבי אליעזר *הואיל ועמדה עליו שעה אחת באיסורא אמרו ליה רבנן לעיפה אי הכי חליצה נמי לא תיבעי וכי תימא הכי נמי והתניא משום רבי אליעזר אמרו חולצת אלא אמר עיפה ר' אליעזר לא ידענא מאי טעמא אמר אביי היינו טעמא דרבי אליעזר מספקא ליה אי מיתה מפלת אי נשואין הראשונים מפילים אי מיתה מפלת הא רמיא קמיה לייבום אי נשואין הראשונים מפילים הא עמדה עליו שעה אחת באיסור רבא אמר לעולם פשיטא לרבי אליעזר דמיתה מפלת ומיהו הכל בקיאין בגירושין ואין הכל בקיאין בחזרה אדרבה חזרה כיון דיתבא תותיה אית ליה קלא מי לא עסקינן דאהדרה באורתא ושכיב בצפרא רב אשי אמר היינו טעמא דרבי אליעזר דגזר הני משום יתומה בחיי האב והחזירה הכי נמי מסתברא מדקתני סיפא קטנה שהשיאה אביה ונתגרשה כיתומה בחיי האב והחזירה דברי הכל שאסורה ליבם האי מאי למימרא פשיטא אלא לאו הא קמ"ל טעמא דר' אליעזר דגזר הנך משום האי שמע מינה תניא כוותיה דרב אשי *מודים חכמים לר' אליעזר בקטנה שהשיאה אביה ונתגרשה הרי היא כיתומה בחיי האב והחזירה שאסורה ליבם מפני שגירושיה גירושין גמורין ואין חזרתה חזרה גמורה בד"א שגירשה כשהיא קטנה והחזירה כשהיא קטנה אבל גירשה כשהיא קטנה והחזירה כשהיא גדולה אי נמי החזירה כשהיא קטנה וגדלה אצלו ומת או חולצת או מתייבמת משום רבי אליעזר אמרו חולצת ולא מתייבמת בעא מיניה רבא מרב נחמן צרתה מהו אמר ליה *היא גופה גזירה ואנן ניקום וניגזור גזירה לגזירה והא תניא משום רבי אליעזר אמרו היא וצרתה חולצת *היא וצרתה סלקא דעתך אלא לאו או היא או צרתה חולצת לאו תרוצי קמתרצת תריץ הכי היא חולצת צרתה או חולצת או מתייבמת:

מתני' שני אחין נשואין לשתי אחיות *קטנות ומת בעלה של אחת מהן [א]הלזו תצא משום אחות אשה [ב]וכן שתי חרשות גדולה וקטנה מת בעלה של קטנה תצא הקטנה משום אחות אשה מת בעלה של גדולה רבי *אליעזר אומר מלמדין את הקטנה שתמאן בו רבן גמליאל אומר *אם מיאנה מיאנה ואם לאו תמתין עד שתגדיל ותצא הלזו משום אחות אשה רבי יהושע אומר *אי לו על אשתו אי לו על אשת אחיו מוציא את אשתו בגט ואשת אחיו בחליצה:

גמ' ומי שרי והתני בר קפרא לעולם ידבק אדם בשלשה דברים ויתרחק משלשה דברים ידבק בשלשה דברים בחליצה ובהבאת שלום ובהפרת נדרים ויתרחק משלשה דברים מן המיאון ומן הפקדונות ומן הערבונות מיאון דמצוה שאני: גופא תני בר קפרא לעולם ידבק אדם בשלשה דברים בחליצה כאבא שאול דתניא *אבא שאול אומר הכונס את יבמתו לשם נוי לשם אישות לשם דבר אחר כאילו פוגע בערוה וקרוב בעיני להיות הולד ממזר בהבאת שלום דכתיב °בקש שלום ורדפהו

ואמר

תהלים לד

ורבי אליעזר אוסר. מפרש טעמא בגמ': **וכן המגרש היתומה**. קטנה שהשיאוה אמה ואחיה והחזירה בין בקטנותה בין בגדלותה מותרת ליבם כדאמר דמיתה מפלת ובשעת מיתה היתה אשתו: **קטנה שהשיאה אביה ונתגרשה**. בקטנותה (א) וקבל אביה גיטה כדאמר בפרק נערה שנתפתתה (כתובות מו:) (ב) ומקבל את גיטה הרי היא כיתומה בחיי האב אע"פ שאביה חי הוא היא כיתומה לענין קידושין דשוב אין לו כח לקבל קידושיה כדאמר התם אם משהשיאה אין לאביה רשות בה: **והחזירה בקטנותה אסורה ליבם**. אם מת בקטנותה ואפי' לרבנן דגירושיה גירושין גמורין ואין חזרתה חזרה גמורה דקידושי *קטנה אינן כלום הואיל ופקע זכות אב והיא אין לה יד והויא לה כגרושה ועומדת: **גמ' עיפה**. שם חכם: **שעה אחת**. באיסור גרושת אחיו שהיא בכרת: **אי מיתה בעל מפלת**. לייבום או כח נישואין הראשונים: **בקיאים בגירושין**. הכל רואין שגרשה דגירושין קלא אית להו אבל חזרה לית ליה קלא דזימנין דקא מהדר לה באורתא ושכיב בצפרא דלא חזו אינשי בחזרתה ואמרי זה מייבם גרושת אחיו: **מי לא עסקינן**. מי ליכא לאוקומי נמי מתני' בהכי דזימנין דהוי הכי: **דגזר הנך**. כל מוחזרת גזר משום יתומה בחיי האב דאמרי' במתני' דלאחר חזרתה הכי היא כגרושה: **פשיטא**. דהואיל ואין לאביה רשות בה והיא קטנה אין חזרתה חזרה והרי היא כגרושה אלא להכי תנייה במתני' לאשמועינן דטעמא דקמייתא משום הא: **בד"א**. דחכמים מודים כשגירשה כשהיא קטנה וקבל אביה גיטה והחזירה כשהיא קטנה דאין כח לא לאביה ולא לה לקדשה ומת כשהיא קטנה דלא בעלה משגדלה דתהוי ביאה משגדלה קידושין: **וגדלה אצלו**. אמרי' סתם ביאה לאשוה משגדלה קידושין הן: **משום ר' אליעזר אמרו כו'**. ומדקתני לעיל ומודים חכמים לרבי אליעזר ביתומה בחיי האב אלמא איירי בה רבי אליעזר דטעמא דבאחרייתא משום הא: **צרתה**. דמוחזרת גדולה לר"א מהו: **היא גופא גזירה**. משום יתומה בחיי האב: **גזירה לגזירה**. צרתה אטו היא: **היא חולצת**. אם בא יבם להזקק לה חולצת ופוטרת צרתה ולא מתייבמת אבל אם נזקק לצרתה או חולצת או מתייבמת והיא נפטרת: **מתני' שלא משום אחות אשה**. ופטורה מחליצה ומייבום: **מת בעלה של גדולה**. ונפלה לפני בעל הקטנה זיקתה של גדולה שהיא מן התורה אוסרת הקטנה עליו דנישואיה מדרבנן ולא אלימא לאפקועי זיקה דאורייתא והויא לה אחות זקוקתו ומה יעשו: **רבי אליעזר אומר מלמדין הקטנה שתמאן כו'**. ותעקור נישואיה ויהא מייבם את הגדולה: **ר"ג אומר**. אין זיקתה אוסרת את זו דר"ג סובר אין זיקה כלומר לא אלימא זיקה כדפי' בפ' ר"ג (לעיל נא.) הלכך אם מיאנה מיאנה ותתייבם גדולה ואם לאו תמתין קטנה אצלו עד שתגדיל ויהיו נישואיה גמורין ותצא הלזו משום אחות אשה אבל מיהלך לגדולה לא דפסל את הקטנה עליו משום אחות חלוצה: **אי לו**. אוי לו: **מוציא את אשתו בגט**. ואין מלמדין אותה למאן כדאמר בגמ' יתרחק אדם מן המיאונין ומיתב נמי לא יתיבה תותיה דקסבר יש זיקה אלא תצא בגט וזו לא תתייבם משום אחות גרושה אלא תצא בחליצה: **גמ' ומי שרי**. ללמד קטנה שתמאן: **ידבק אדם כו'**. מפרש טעמא דכולהו לקמן: **מן ערבון**. שלא יהא ערב: **כאבא שאול**. פרק החולץ הכונס יבמתו לשם נוי וכו':

וה"ר

היא גופה גזירה ואנן ניקום ונגזור גזירה לגזירה. פי' בקונטרס היא גופה גזירה משום יתומה בחיי האב ואין נראה לר"י דהא רב אשי הוא דאמר להאי טעמא ולא רבא אלא יש לפרש היא גופה גזירה שמא יאמרו העולם ייבם גרושת אחיו לפי שהכל בקיאין בגירושין ואין הכל בקיאין בחזרה כדאמר רבא לעיל ולאו דוקא קאמר גזירה לגזירה דלא שייך הכא אלא כלומר איכא אלא איסורא דרבנן: **ויתרחק** מן המיאונים. פר"ח בריש פירקין (לעיל קז:) בשם גאון דאין לקדש יתומה עד שיגיעו ראויה שהיא בוגרת כדי להתרחק מן המיאונים והא דתקינו לה רבנן נישואין כדאמר לקמן (דף קיב:) צריך לומר לדברי הגאון דהייני דוקא היכא שיש לחוש שלא ינהגו בה מנהג הפקר ומיהו מהכא אין לו ראיה אלא שלא ילמדוהו למאן:

אתיא

עין משפט
נר מצוה

טז א ב מיי' פ"ו מהל' יבום הל' יג סמג עשין נא טוש"ע אה"ע סימן קנג סעיף טו:
יז ג מיי' שם הלכה יד טוש"ע שם סעיף יג:
יח ד מיי' פ"ו מהל' יבום הלכה טו סמג עשין נא טוש"ע שם סימן קסה סעיף ט:
יט ה מיי' שם טוש"ע שם סעיף יא:
כ ו ז מיי' פ"י מהל' גירושין הל' טו:

◆

תוס' חד מקמאי

תניא מורים [חכמים] לר"א (ביבמה) [בקטנה] שהשיאה אביה ונתגרשה שהיא יתומה בחיי האב והחזירה שאסורה ליבם מפני שגירושיה גירושים גמורים ואין חזרתה חזרה גמורה לכאורה משמע שמותרת לעלמא בלא חליצה מפני שהיא ערוה מן התורה אלא דבירושלמי משמע שיתומה בחיי האב צריכה חליצה וטעמא דמילתא אע"פ שהיא ערוה מן התורה אין הכל בקיאים בחזרתה שאין חזרתה חזרה גמורה ולפיכך צריכה חליצה: בעא מניה רבא מרב נחמן צרתה מהו א"ל היא גופה גזירה ואנן ניקום ונגזור גזירה לגזירה הלכך צרתה או חולצת או מתיבמת אליבא דר"א הוא רדייק וקמבעיא ליה הכי דאילו לרבנן אם אינה יתומה בחיי האב אפי' היא מותרת ליבם. ואם הוא יתומה בחיי האב כיון דהיא ערוה מן התורה פשיטא שצרתה [צרת] ערוה היא ואינה מתיבמת אלא ודאי אליבא דר"א קא מבעיא ליה וה"ר אלפס שכתב א) לא ירדנו לסוף דעתו וכתב ב) והא זיקת ב' יבמין דרבנן הוא משום גזרת ב' יבמות הבאות מבית אחד ומ"ש התם דצרתה אינה מתיבמת אע"ג דאיהי גופה גזירת (גזרי') [ואנן ניקום ונגזור] גזירה לגזירה והכא צרתה מותרת דלא גזרי' גזירה לגזירה. איכא למימר האי דגזרי' גזירה לגזירה דגזר ר"א משום יתומה בחיי האב קלישה ליה דהא כולה לרבנן לא גזרי' [ולכן] אפי' לר"א לא גזר בצרתה:

א) נראה דצ"ל ורב אלפס שכתב גם ביתומה בחיי האב לרבנן צרתה או חולצת או מתייבמת לא ירדנו לסוף דעתו. כצ"ל ועי' בבעל המאור ובמב"ן במלחמות כאן. ב) נראה דחסר כאן מי הוא שכותב או דצ"ל ומה דיש לפקפק לכאורה וכו'.

מסורת הש"ס

לעיל כח. מא.

גיטין סה:

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה קטנה וכו' וקבל אביה גיטה. נ"ב ומה שקשה על זה דהרי כאן פרש"י דהיינו בקיבל אביה וכמשנה האב זכאי פרש"י היכא דניסת שוב אין להאב זכות בה אף לקבל את גיטה עי' מהרש"א פלדווי: (ב) בא"ד ומקיבל את גיטה הרי היא כיתומה:

◆

הגהות הגר"א

[א] במשנה הלזו. נמחק (וכן ליתא במשניות ובירושלמי): [ב] שם וכן שתי חרשות. נמחק (דמלתי דידיהו קתני לקמן בפרק חרש וכאן לא מיית להכי משו"ם לא תני בסיפא ג"כ פקחת וחרשת):

[לעיל כה: וש"נ]

[לעיל יא:]

[נ"ל יתומות קטנות וכ"ה במשנה שבמשניות]

(נ"ל אליעזר)

לעיל יח. עט: נדה מ.

לעיל כט.

[לעיל ג.] ודף לט:

◆

גליון הש"ס

רש"י ד"ה קטנה שהשיאה וכו' וקבל אביה גיטה וכו'. ע' קדושין מג ע"ב ברש"י ד"ה היא ואביה ובסנהדרין סט ע"א ברש"י ד"ה קטנה. ועי' קידושין דף י ע"א תוד"ה ומקבל ובסוף מג ע"ב תוד"ה קטן סתם:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones